

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.238.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16416 Pani Posłanki Magdaleny Sroki, w sprawie niewystarczającego kryterium dochodowego w systemie pomocy społecznej w stosunku do minimum egzystencji, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, którym nie są one w stanie sprostać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta ma charakter pomocniczy, stanowi też dopełnienie świadczeń, które prawnie zabezpieczone są przez inne systemy. Osoby ubiegające się o wsparcie z systemu pomocy społecznej powinny w pierwszej kolejności skorzystać z uprawnień przysługujących im na gruncie innych systemów, a także z własnych zasobów majątkowych (pieniężnych i niepieniężnych) oraz możliwości działania.

Uprawnienia do świadczeń z pomocy społecznej uzależnione są od wysokości dochodu. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Podobnie jak próg interwencji socjalnej, wartość koszyków minimum egzystencji jest szacowana przez Instytut Pracy i Spraw Społecznych. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przedkłada rokrocznie, do 15 kwietnia, Radzie Dialogu Społecznego informacje o wysokości minimum egzystencji.

Należy zaznaczyć, że w roku, na który przypada weryfikacja kryterium dochodowe uprawniające do pomocy, tak jak wysokość świadczeń, są wyższe niż minimum egzystencji, ale w kolejnych latach, do czasu przeprowadzenia następnej weryfikacji, dla niektórych typów gospodarstw domowych kwota kryterium dochodowego może zejść poniżej poziomu minimum egzystencji. W tym kontekście warto jednak podkreślić, że z ostatnich dostępnych danych GUS wynika, iż w 2024 roku zasięg ubóstwa skrajnego w Polsce wyniósł 5,2%, co oznacza spadek o 1,4 punktu procentowego w porównaniu do 6,6% w roku 2023.

Obecny system weryfikacji kryteriów dochodowych z pomocy społecznej nie odpowiada w pełni na realne potrzeby osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Ostatnie lata ujawniły, że przeprowadzanie weryfikacji kryteriów dochodowych w 3 letnich odstępach powoduje, że z roku na rok zwiększa się luka między nimi a obowiązującym progiem interwencji socjalnej.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, we współpracy z ekspertami i stroną społeczną podjęło prace zmierzające do wprowadzenia obowiązku corocznej weryfikacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej, co pozwoli na realne dostosowanie pomocy oferowanej najbardziej potrzebującym do zmieniających się warunków ekonomicznych. Wniosek o wpis do wykazu prac Rady Ministrów projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej przewidującego to rozwiązanie skierowano do Zespołu Programowania Prac Rządu w styczniu 2025 r. i ponownie w lutym br.

Do chwili obecnej Zespół Programowania Prac Rządu nie podjął decyzji w tej sprawie. Warto podkreślić, że coroczna weryfikacja kryteriów dochodowych w pomocy społecznej została wpisana do wykazu priorytetów polityki członków Rady Ministrów.

Kierownictwo resortu pomocy społecznej ma świadomość wyzwań, z jakimi mierzą się osoby najuboższe oraz ich rodziny i dokłada wszelkich starań, by oferowane im wsparcie w jak największym stopniu odpowiadało ich potrzebom i było dostosowane do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej. Z tego względu gminy, w celu umożliwienia im podejmowania działań służących poprawie sytuacji bytowej osób samotnych, starszych i z niepełnosprawnościami, otrzymują dofinansowanie z budżetu państwa na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej, co pozwala na objęcie wsparciem szerszej grupy beneficjentów. Dofinansowanie dotyczy realizacji zadań z pomocy społecznej wskazanych w programach:

- „Posiłek w szkole i w domu”, którego celem jest zapewnienie wsparcia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na jego zakup oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc udzielana jest zarówno dzieciom wychowywanym w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji (ważnym elementem programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym możliwości zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej), jak i osobom starszym, z niepełnosprawnościami czy o niskich dochodach. Ze środków przekazywanych w ramach programu gminy udzielają wsparcia osobom spełniającym warunki wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz tym, które spełniają kryterium dochodowe w wysokości 200% kryterium, o którym mowa w art. 8 ustawy. Kryteria dochodowe w programie wynoszą 2020 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1646 zł dla osoby w rodzinie;
- „Opieka 75+”, której celem jest zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i starszych, które są samotne (zgodnie z art. 6 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej), samotnie gospodarują (zgodnie z art. 6 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej) lub pozostają w rodzinie;
- „Korpus Wsparcia Seniorów” służący wsparciu finansowemu gmin w organizowaniu usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich oraz w zapewnianiu dostępu do tzw. „opieki na odległość”, której celem jest poprawa bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania senierek i seniorów w ich miejscu zamieszkania.

Osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji mogą też korzystać z pomocy żywnościowej w formie paczek z artykułami spożywczymi, świadczonej w ramach programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027, który współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Do udziału w programie uprawnia dochód na poziomie 265% kryterium ustawowego oraz spełnienie przynajmniej jednej z przesłanek trudnej sytuacji życiowej z art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Kryteria dochodowe w programie to 2 676,50 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 2 180,95 zł dla osoby w rodzinie.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/